

Seletuskiri

Ettevõtlusministri määruse „Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeede“ eelnõu juurde

1. Sissejuhatus

Käesoleva määruse eelnõu (edaspidi *eelnõu*) abil viiakse ellu „Ühtekuuluvuspoliitika fondide rakenduskava 2014-2020“ (edaspidi *rakenduskava*) prioriteetse suuna „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus“ meetme „Ettevõtja arenguplaani toetusmeede ettevõtete arendus- ja eksporditegevustele kaasaitamiseks ning juhtimisvõimekuse tõstmiseks“ (edaspidi *meede*) eesmärgi.

Eelnõu on suunatud meetme tegevuse „Arenguvajaduste välja selgitamine ja ettevõtete arendustegevused“ eesmärkide täitmiseks.

Meetme tegevustega panustatakse Euroopa Parlamendi ning Nõukogu määruse (EL) 1301/2013, mis käsitleb teiste seas ka Ühtekuuluvusfondi, artikli 5 punktides 1 ja 3 nimetatud valdkondlike eesmärkide, milleks on - teaduse, tehnoloogilise arendustegevuse ja innovatsiooni edendamine ning VKEde konkurentsivõime suurendamine, täitmisesse.

Eelnõu panustab järgmistesse rakenduskava tulemus- ja väljundnäitajatesse:

Tabel 1. Rakenduskava tulemusnäitajad.

Indikaator	Ühik	Andmeallikas	Mõõtmisagedus
<ul style="list-style-type: none"> Erasektori teadus- ja arendustegevuse kulutuste osakaal (% SKP-st). 	%	Eurostat	Iga kahe aasta tagant
<ul style="list-style-type: none"> Müügitulu uutest või oluliselt muudetud toodetest või teenustest. 	%	Eesti Statistikaamet	Kord kahe aasta jooksul

Tabel 2. Rakenduskava väljundnäitajad.

Indikaator	Mõõtühik	Andmeallikas	Mõõtmisagedus
------------	----------	--------------	---------------

<ul style="list-style-type: none"> • Abi saavate ettevõtete arv (kokku). 	ettevõtte	rakendusüksus	üks kord aastas
<ul style="list-style-type: none"> • Toetatud ettevõtted, kes on tutvustanud turu jaoks uut toodet või teenust. 	ettevõtte	rakendusüksus	üks kord aastas
<ul style="list-style-type: none"> • Toetatud ettevõtted, kes on tutvustanud ettevõtte jaoks uut toodet või teenust. 	ettevõtte	rakendusüksus	üks kord aastas
<ul style="list-style-type: none"> • Erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega innovatsiooni või teadus- ja arendustegevuse alastele projektidele (mln €) 	euro	rakendusüksus	üks kord aastas

Rakenduskava toel tehtavad investeeringud on suunatud konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ eesmärkide täitmisele. Konkurentsivõime kava „Eesti 2020“ üheks kahest peamisest eesmärgist on tõsta tootlikkust hõivatu kohta Euroopa Liidu keskmisega võrreldes 2015. aastaks 73%ni ning 2020. aastaks 80%ni.

Täpsemalt lahtiseletatuna, vastavalt rakenduskavale panustab eelnõu Euroopa Liidu (edaspidi: *EL*) vahendite kasutamise eesmärki - Eesti ettevõtted pakuvad uuenduslikke kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid.

Eelnõu ja sellega seotud tegevused panustavad otseselt ettevõtjate tootlikkuse kasvu. Eelnõu tähenduses vaadeldakse ettevõtjate tegevust töajõu tootlikkuse võtmes. Töajõu tootlikkus võrdub lisandväärtusega ühe töajõühiku¹ kohta.

Ettevõtete tasandil saame lisandväärtuse lahti seletada kui müügitulu, millest on maha arvestatud kulud sisenditele. Viimased sõltuvad igast konkreetsest ettevõttest, tema toodetest ja pakutavatest teenustest. Tavapäraselt kuuluvad sisenditena arvestatavate kulude hulka töötajatele makstud palgad koos maksudega, ostetud tooraine ja materjalid, toote tootmiseks või teenuse pakkumiseks vajalikud teenused, jne.

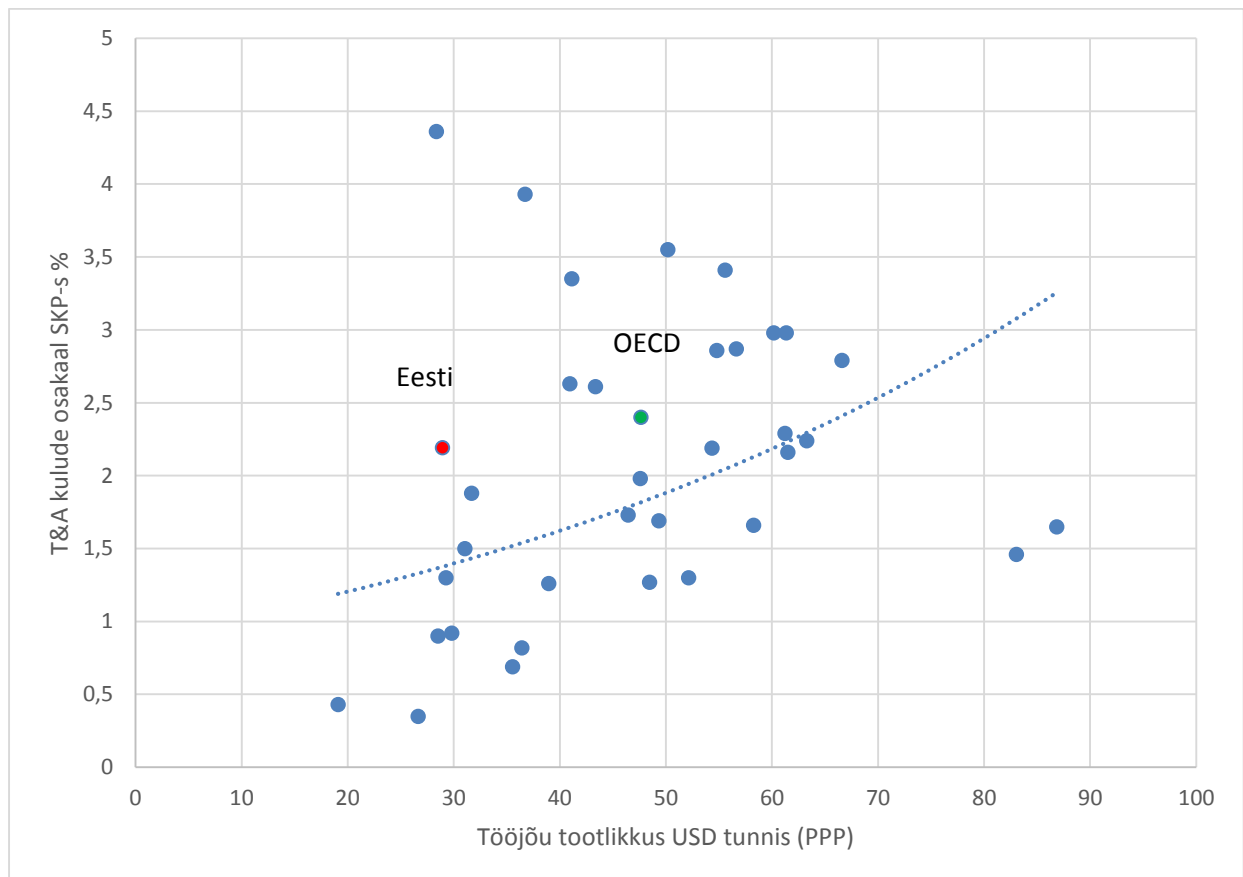
Võttes eelneva lihtsustatult kokku on eelnõu ja sellega seotud tegevuste ülesanne aidata ettevõtjatel viia oma ettevõtetes ellu muutusi või käivitada protsesse, mille tulemusena on

¹ Lisandväärtus töötunni kohta või lisandväärtus töötaja kohta.

ettevõtjad suurema lisandväärtusega toodete müügil ja teenuste pakkumisel senisest majanduslikult edukamad.

Ettevõtete suutlikkus välja töötada uusi tooteid ja teenuseid on üks olulisematest tootlikust mõjutavatest teguritest. Viimast kinnitab ka OECD riikides läbi viidud uuring, mille alusel saab väita, et mida suurem on teadus- ja arendustegevuse (edaspidi: *TA tegevus*) investeeringute osakaal riigi sisemajanduse koguproduktis (edaspidi: *SKP*), seda kõrgem on nimetatud riigi tööjõu tootlikkus.

Joonis 1. TA investeeringud ja tööjõu tootlikuse võrdlus OECD riikides.

Allikas : OECD

Siinkohal tuleb rõhutada, et kuigi TA tegevus on väga oluline, sõltub ettevõtete tootlikkus ja muude majandusnäitajate edukus ettevõtte kõikide tegevuste tulemustest ja koosmõjust.

Eesti ettevõtjate poolt kõrge lisandväärtusega uuenduslike toodete ja teenuste pakkumise eeldus on, et ettevõtjate tooteportfell sisaldaks kallimaid ja tehnoloogiliselt keerukamaid lõpptooteid ja -teenuseid. Ettevõtjad, kelle tooteportfellis on eelnimetatud tooted ja teenused, on üldjuhul ettevõtjad, kes on ise oma lõpptooted ja -teenused välja arendanud või oma toodete ja teenuste arendamise protsesse juhtinud. See omakorda eeldab, et ettevõtjatel on ühelt poolt teadmised ja oskused, kuidas arendustööd läbi viia ning teisalt ka arendustöö läbiviimise ressursid – raha, inimesed ja materjalid.

Uuenduslikud ja kõrgelisandväärtusega tooted ja teenused on üksnes siis ettevõtjatele olulised, kui nendel toodetel ja teenustel on kliendid, kes nimetatud tooteid ja teenuseid

vajavad ning on nõus neid soovitud hinnaga ostma. Edu toodete ja teenuste müügil tagab klientide ja nende vajaduste tundmine ning selle teadmise alusel uute toodete ja teenuste väljatöötamine ning klientidele suunatud turundus- ja müügistrateegiatega koostamine ja elluviimine.

Lisaks uute lõpptoodete ja -teenuste olemasolule on oluline, et toodete tootmisprotsessid ja teenuste pakkumise protsessid oleksid efektiivsed ja vastaksid toote või teenuse omapärale. Samavõrd muude teguritega mõjutavad ettevõtja arendus- ja müügitegevuse edukust ka vastavate protsesside läbimõeldus ja tõhusus.

Ettevõtete kõikide tegevuste edukuse peamine tagatis on kõrgete teadmiste ja oskustega töötajad ja juhid. Teisisõnu mõjutavad ettevõtte töötajad kõige enam ettevõtete edukust.

Eelnevast lähtub, et ettevõtted, kes soovivad pakkuda oma klientidele uuenduslikke ja kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid peavad selleks tegelema mitmete erinevate tegevustega. Tihtilugu nõuab edukas tulemus, et neid tegevusi viiakse läbi paralleelselt või sõltub ühe tegevuse alustamine mõne teise tegevuse lõpptulemusest. Erinevate tegevuste, mis üksteist mõjutavad ja mis võivad kulgeda nii paralleelselt kui ka järjestikku, tervikuks kokkusidumine ja nende läbiviimiseks vajamineva ressursi planeerimine nõuab esmalt strateegilist arusaama, millist muutust soovitakse ellu kutsuda. Teisisõnu, täpse lõppeesmärgi sõnastamist. Järgmisena sammuna tuleb lõppeesmärgi täitmiseks koostada pikemaajaline ja kõiki tegevusi hõlmav plaan.

Erinevatest uuringutest² nähtub, et enamusel Eesti ettevõtjatest ei ole ettevõtte arengut kirjeldavat ja ellu viia aitavat pikemaajalist strateegiat või tegevuskava.

Võttes arvesse eeltoodut ja lähtudes soovist aidata ettevõtjatel läbi viia vajaminevaid muudatusi võimalikult tulemusrikkalt ning samas ka saavutada struktuurifondide toetuste jagamisel võimalikult suur tegelik mõju, on välja töötatud terviküsteem – ettevõtte arenguprogramm. Käesoleva meetme abil ühelt poolt rahastatakse ettevõtte arenguprogrammi tegevusi. Teisalt aitavad ettevõtte arenguprogrammi muud tegevused kaasa käesoleva meetme tegevuste planeerimisele, ettevalmistamisele ja elluviimisele.

Ettevõtte arenguprogramm on ettevõtjat tema planeerimis- ja juhtimisotsuste tegemisel toetav ja ettevõtja eripärasid arvestav mudel, mis baseerub ettevõtja pikaajalise (keskmiselt 3-5 aastat) arengustrateegia – arenguplaani ettevalmistamisel ja elluviimisel.

² Alas, R, Eomoi, E (2015) Eesti juhtimisvaldkonna uuring 2015

URL

http://www.eas.ee/images/doc/sihtasutusest/uuringud/ettevotlus/EAS_juhtimisvaldkonna_uuring_Civitta_EBS_Final_2015_08_17.pdf (24.09.2015)

Varblane, U, Varblane Uku (2011) Eesti masinatööstuse sektoruuring 2010-2011

URL <http://www.eas.ee/images/doc/sihtasutusest/uuringud/ettevotlus/masinatoostuse-sektoruuring-lyhikokkuvote.pdf> (24.09.2015)

Vadi, M, Tepp, M (2011) Eesti juhtimisvaldkonna uuring 2011

URL http://www.eas.ee/images/doc/sihtasutusest/uuringud/ettevotlus/easi-juhtimisuuring-2010_eas-i_final.pdf (24.09.2015)

Ettevõtte arenguprogramm annab ettevõtjale nii tööriistad kui ka pakub suunavat abi tema ettevõtte arendamiseks ja tänasest suuremat lisandväärtust loovale toimismudelile üleviimiseks.

Ettevõtte arenguprogramm koosneb kolmest etapist:

- Ettevõtja ambitsiooni (ehk muudatuste tegemise soovi ja muudatuste tegemiseks vajalike eelduste) väljaselgitamine.
- Arenguplaani ettevalmistamine ja väljatöötamine.
- Arenguplaani elluviimine.

Ettevõtja ambitsiooni väljaselgitamine.

Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse kliendihaldusega tegelevad töötajad (edaspidi: EASi kliendihaldur) kaardistavad ettevõtte hetkeolukorra, hinnates ettevõtte kõiki olulisi tegevusi (näiteks tooted, tootmis- ja müügiprotsessid ning neid toetav personaliprotsessid) ja kasutatades selleks diagnostilist kaardistusmudelit. Sama mudeli alusel hindavad ettevõtte seisuga ka ettevõtte võtmetöötajad. Nimetatud hinnangute ja ettevõttes läbi viidud intervjuude alusel saadakse teadmine ettevõtte hetkeolukorrast, mida võrreldakse ettevõtja poolt kirjeldatud strateegilise eesmärgiga – eesmärgiga, mida ettevõtja 3-5 aasta perspektiivis soovib saavutada. Kui läbiviidud ettevõtte kaardistuse tulemusel selgub, et ettevõtjal on olemas soov, vajadus ning piisavad eeldused oma ettevõttes läbiviidavateks muudatusteks, siis liigub ettevõtja arenguprogrammi järgmisesse etappi, kus toimub arenguplaani ettevalmistamine ja väljatöötamine. Samas kui ettevõtjal on olemas küll ambitsioon, aga tänased eeldused pole soovitud muutuseks piisavad, siis püüab Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus leida oma muude toetusmeetmete hulgast sobivaid lahendusi, mille kaasabil puudujäävat osa järele aidata. Ettevõtjal on peale vajaminevate eelduste loomist võimalus uuesti ettevõtte arenguprogrammiga liituda.

Arenguplaani ettevalmistamine ja väljatöötamine.

Ettevõtte arenguprogrammi teises etapis algab ettevõtja poolt soovitud muudatuste tegemiseks vajamineva tervikliku tegevuskava – arenguplaani koostamine. Arenguplaani koostamist toetatakse erinevate koolituste ja nõustamistega. Näiteks on ettevõtjal võimalus kaasata rahvusvahelise kogemusega nõustajaid – *coach*'e ja mentoreid. Lisaks on võimalus tellida valdkondlikke diagnostikaid, sealhulgas tootmiskoralduse diagnostika, tooteportfelli diagnostika, kindla toote tehnoloogiline diagnostika. EASi kliendihaldur aitab ettevõtjat arenguplaani koostamisel leida talle sobiv tööriistakast, sealhulgas tutvustab erinevaid kliendi vajadustele vastavaid riiklike toetusmeetmeid ja -instrumente. Teise etapi lõpuks valmib ettevõtja poolt koostatud pikaajaline strateegiline arenguplaan. Oma olemuselt on arenguplaan ettevõtja muudatuste tegemise tegevuskava, kus on ära toodud ettevõtja suur ehk strateegiline eesmärk, üksiktegevuste lühikirjeldus koos oodatavate tulemustega, tegevuste rahaline vajadus ja rahastamisallikas, tähtaeg ning üksiktegevuste seos teiste arenguplaani tegevustega.

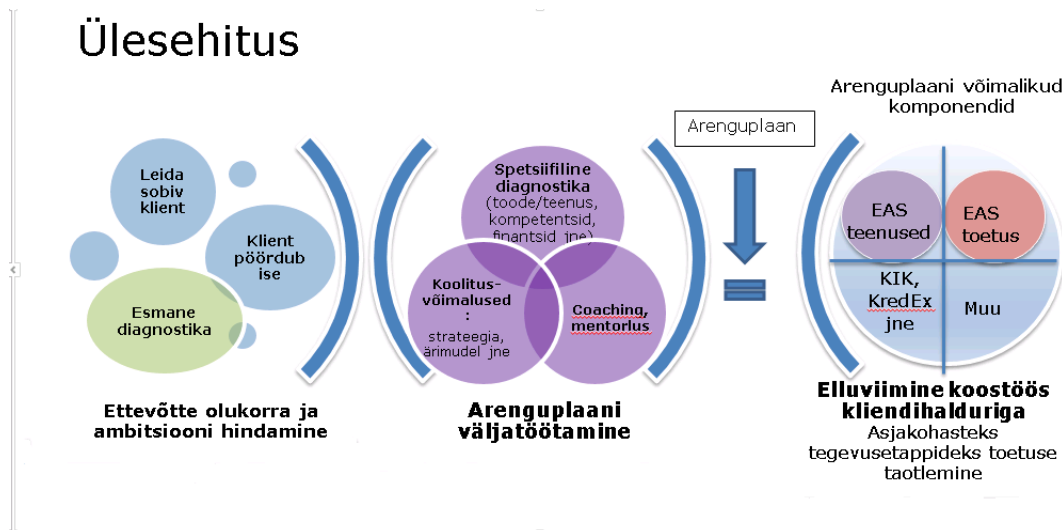
Arenguplaani elluviimine.

EASi kliendihaldur jälgib ja toetab ettevõtja arenguplaani elluviimist, näiteks nõustades jooksvates küsimustes. Eelnevalt kokkulepitud tähtaegadel (nt kord aastas) hinnatakse koos ettevõtjaga arenguplaani elluviimise edukust, vajadusel kasutades selleks valdkondlikku diagnostikat. Vajadusel arenguplaani muudetakse.

Arenguplaani tegevuste läbiviimiseks saab ettevõtja kasutada:

- **Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeedet.**

- Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse teenuseid,
- KredEx, Archimedes, KiK jt riiklike toetuskeeme,
- omavahendeid,
- eraturu rahastamisvõimalusi.

Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeede panustab „Eesti ettevõtluse kasvustrategia 2014–2020” järgmiste eesmärkide saavutamisesse:

- 1) Eesti elanikud on ettevõtlikud ning ettevõtted ambitsioonikad;
- 2) Eesti ettevõtted on aktiivsed eksportijad;
- 3) Eesti ettevõtted toodavad kõrgelisandväärtusega tooteid ja teenuseid.

Lisaks panustab käesolev toetusmeede Eesti teadus- ja arendustegevuse ning innovatsiooni strateegia 2014–2020 „Teadmistepõhine Eesti” eesmärki TA muudab majandusstruktuuri teadmistemahukamaks.

Meetme eelarve on **73 000 000 eurot**. Meedet rahastatakse Euroopa Regionaalarengu Fondist. Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeedet rakendatakse kahes etapis. Esimese etapi eelarve on **20 500 000 eurot**.

- I etapp 2016–2018,
- II etapp 2018–2023.

Aastal 2018 viib Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium läbi toetusmeetme analüüsi, kus muu hulgas analüüsitakse, millisteks tegevusteks ja millises rahalises mahus on toetusotsuseid tehtud. Juhul kui I etapi eelarve täitub enne 2018. aastat, siis viiakse vastav analüüsi läbi varasemalt. Nimetatud analüüs ja Eesti majanduse olukord on sisendiks II etapi toetusmäärade kinnitamisel.

Eelnõuga nähakse ette toetuse andmise tingimused ja määrusespetsiifilised toetuse andmise menetlusnormid ning toetuse taotleja ja toetuse saaja kohustused ning rakendusametuse ja -üksuse õigused ja kohustused. Tegevusi rahastatakse avatud taotlusvoorusena. Toetuse andmist on kavandatud ellu viia üle-Eestilisena.

Määruse kehtestamise aluseks on perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse § 14.

Eelnõu valmistasid ette Majandus- ja Kommunikatsiooniministeerium (edaspidi

ministeerium) ja Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus (edaspidi *rakendusüksus*).

Eelnõu koostasid ministeeriumi majandus arengu osakonna ekspert Kaie Nurmik (e-post: kaie.nurmik@mkm.ee, telefon: 6 397 651) rakendusüksuse ettevõtlus- ja ekspordikeskuse toetuse spetsialist Rene Küttim (e-post: Rene.Kyttim@eas.ee, telefon: 6 279 348). Eelnõu juriidilise ekspertiisi teostasid ministeeriumi välisvahendite osakonna struktuurifondide ekspert Gerly Lootus (e-post: gerly.lootus@mkm.ee, telefon: 6 256 467) ning ministeeriumi õigusosakonna õigusekspert Katrin Andre (e-post: katrin.andre@mkm.ee, telefon 6 397 641 ning rakendusüksuse õigus- ja hankeüksuse jurist Terje Kleemann (e-post: terje.kleemann@eas.ee, telefon: 6 279 340)

Seletuskirja koostas ministeeriumi majandus arengu osakonna ekspert Kaie Nurmik (e-post: kaie.nurmik@mkm.ee, telefon: 6 397 651).

2. Eelnõu sisu ja võrdlev analüüs

Eelnõu koosneb kuuest peatükist ja 27 paragrahvist. Peatükid jagunevad järgmiselt:

- 1) üldsätted;
- 2) toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr;
- 3) toetuse taotlemine ning nõuded taotlejale ja taotlusele;
- 4) taotluste menetlemine;
- 5) aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused;
- 6) toetuse saaja ning rakendusüksuse õigused ja kohustused.

1. peatükk

Üldsätted

Eelnõu 1. peatükis sätestatakse määruse kohaldamisala ja toetuse andmise eesmärgid, väljundid ja tulemused ning vaide esitamise kord, määratakse rakendusasutus ja –üksus ning kasutatavad terminid, tuuakse välja riigiabi tingimused, selgitatakse ettevõtja arenguplaani sisu ja arenguplaanile sätestatud nõudeid.

Eelnõu § 1 kehtestab määruse eelnõu rakenduskava prioriteetse suuna „Kasvuvõimeline ettevõtlus ja seda toetav teadus- ja arendustegevus“ meetme „Ettevõtja arenguplaani toetusmeede ettevõtete arendus- ja eksporditegevustele kaasaaitamiseks ning juhtimisvõimekuse tõstmiseks“ (edaspidi meede) elluviimiseks toetuse andmise ja kasutamise tingimused ja korra. Meetme tegevuste elluviimist reguleerivad toetuse andmise tingimust (edaspidi *määrus*) nimetatakse lühemalt „Ettevõtte arenguprogrammi toetusmeede“. Viimast aluseks võttes on koostatud ka määruse nimi.

Toetuse andmisel lähtutakse rakenduskava eesmärkidest. Otseselt on käesolev toetuskeem suunatud rakenduskava eesmärgi „Eesti ettevõtted pakuvad uuenduslikke kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid“ täitmisele.

Selles peatükis sätestatakse, et nimetatud määruse sihtrühmaks on tööstusettevõtjad, mille alla loetakse mäetööstuse ettevõtted (EMTAK 2008 jagu B) ja töötleva tööstuse ettevõtted (EMTAK 2008 jagu C), välja arvatud tubakatoote tootmine (EMTAK 2008 jagu C 12), elektrienergia, gaasi, auru ja konditsioneeritud õhuga varustamine (EMTAK 2008 jagu D); veevarustus, kanalisatsioon, jäätm- ja saastekäitlus (EMTAK 2008 jagu E). Lisaks tööstusettevõtetele on määruse sihtrühmaks ka ettevõtjad, kelle arenguplaani tegevused

panustavad nutika spetsialiseerumise kasvualade eesmärkide täitmisesse. Nimetatud sihtrühmad on valitud lähtudes nende olulisusest ja mõjust Eesti majandusele.

Eesti tööstussektor on üks Eesti majanduse olulisematest üksiksektoritest, milles toimuvad muudatused mõjutavad kogu Eesti majanduse käekäiku.

Siinkohal on välja toodud järgmised 2014.a statistilised andmed:

- 1) tööstussektori osakaal Eesti SKP-st oli 21,5%, olles sellega suurima SKP-ga majanduse tegevusala Eestis;
- 2) tööstuse eksport moodustab ligikaudu 60,8% kogu Eesti ekspordist;
- 3) Eesti tööstussektoris töötab ligikaudu 129 000 inimest, see on enam kui 20,7% kogu Eesti hõivatutest. Töötleva tööstuse sektor on suurim tööandja Eesti majanduse tegevusalade lõikes.

Lisaks tuleb rõhutada tööstussektori olulisust ja mõju teistele majandusvaldkondadele. Vastavalt Euroopa Komisjoni poolt algatatud poliitikainitsiatiivi „Euroopa tööstuse renessanss“ raames tutvustatud andmetele³ aitab iga täiendav töökoht tööstuses luua 0,5–2 töökohta muudes sektorites.

Euroopa Komisjoni poolt ellu kutsutud nutika spetsialiseerumise poliitikainitsiatiivi eesmärgiks on välja selgitada need ettevõtluse valdkonnad, millel on keskmisest suurem kasvupotentsiaal ja loodav lisandväärtus ning kus sektoritevahelise teadmiste leviku ning uute teadmiste ja oskuste rakendamise suudetakse saavutada suurim konkurentsieelis.

Nutika spetsialiseerumise kontseptsioon lähtub põhimõttest, et erinevad regioonid ja riigid on erinevad mitte ainult tehnoloogiliste ja tööstusharude kompetentside osas, vaid nad arenevad ka erineva evolutsioonilise trajektoori alusel. Tootlikkuse kasv saab lähtuda üksnes eksisteerivatest traditsioonilistest tugevustest.⁴

Nutika spetsialiseerumise kasvualad määratakse liikmesriikide põhiselt. Eestis viis vastava uuringu läbi Eesti Arengufond (edaspidi AF). Kasvualade valimisel lähtus AF Eesti majanduse ja teaduse tänastest tugevustest ning olulisteks võtmesõnadeks olid siin ettevõtlik avastusprotsess ja maailma majanduse trendid. Otsiti valdkondi, kus on tugev potentsiaal ettevõtluse ja teaduse koostöök.

Vastavalt AFi⁵ uuringule on Eesti nutika spetsialiseerumise kasvualad:

1. Info- ja kommunikatsioonitehnoloogia (IKT) horisontaalselt läbi teiste sektorite.
2. Tervisetehnoloogiad ja –teenused.
3. Ressursside efektiivsem kasutamine.

Siinkohal tuleb rõhutada, et nutika spetsialiseerumise kasvualade määramine on avatud protsess ja vastavalt ettevõtetes ja kogu majanduses toimuvatele muutustele võivad ka nutika spetsialiseerumise kasvualad muutuda. AF töötab välja juhendi, mille alusel hinnatakse, kas

³ URL <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:52014DC0014&from=EN>

⁴ Kitsing, M. (2015). Nutika spetsialiseerumise analüüs
URL https://www.mkm.ee/sites/default/files/nsa_080415_oige.pdf (24.09.2015)

⁵ Lepik, K. (2013). Nutikas spetsialiseerumine-Kvalitatiivne analüüs
URL http://www.arengufond.ee/wp-content/uploads/2013/06/Nutikas-spetsialiseerumine-20_02_2013.pdf (19.07.2014)

ettevõtte arenguplaani tegevused panustavad nutika spetsialiseerumise kasvualade eesmärkide täitmisesse ja kas ning kuidas nutika spetsialiseerumise kasvualad aitavad ettevõtjal saavutada arenguhüpet. Nutika spetsialiseerumise kasvualade hindamisjuhend tehakse kättesaadavaks nii AFi kui ka rakendusüksuse kodulehel.

Eelnõu §-s 1 kehtestatakse ka riigiabi andmisel järgitavad õiguslikud alused ja neid sätestavad dokumendid. Määrusega antav toetus on riigiabi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 651/2014 (edaspidi: *üldine grupierandi määrus*) mõistes ja vähese tähtsusega abi Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013 (edaspidi: *vähese tähtsusega abi määrus*) mõistes. Lisaks sätestatakse riigiabist lähtuvad tingimused, millal määrust ei kohaldata.

Eelnõu § 2 määratleb ära toetuse andmise eesmärgid ja tulemused.

Eesti majanduse üheks nõrkuseks saab lugeda asjaolu, et Eesti ettevõtted paiknevad rahvusvahelises võrdluses pigem väärtusahelate alumises osas, olles peamiselt piiratud arvule klientidele, kas odava allhanke või lihtsate tootete ja teenuste pakkujad. Seetõttu sõltub Eesti ettevõtjate majanduslik edukus paljudel juhtudel, kas lõpptootja või mõne kliendi käekäigust. Teisisõnu, Eesti ettevõtja võib sattuda raskustesse või olla majanduslikult väheedukas ka otseselt temast endast mittesõltuvatel põhjustel.

Lähtudes eelöeldust on oluline, et Eesti ettevõtjad tõuseksid väärtusahelates, muutuksid ise keerukamate ja targemate tegevuste läbiviijateks, kelle tooteportfell sisaldab rahvusvaheliselt nõutud uuenduslikke ja kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid. Nimetatud muutuse eeltingimuseks on ettevõtja enda ambitsioon ehk soov ja valmisolek muuta oma tänast ärimudelit keerukamaks, lisada uusi ärisuundi, jne. Juhul kui ettevõtjal on olemas ambitsioon, siis alles järgmise osana on võimalik koostada pikaajaline tegevuskava.

Sellest tulenevalt on sõnastatud toetuse andmise eesmärkideks:

- ettevõtja pikaajalisel strateegilisel planeerimisel põhineva rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine;
- ettevõtja üleminek senisest kõrgemat lisandväärtust loovatele tegevustele ja sellega kaasnev majandustulemuste paranemine.

Määruse eelnõus on välja toodud toetuse alameesmärkidena need muutused, mis arenguplaani elluvimmise tulemusel ja toetuse kaasabil peaksid ettevõtte tegevuses toimuma. Muutused, mis otseselt loovad eeldused ettevõtete üleminekuks keerukamatele ja nutikamatele tegevustele ning tõusule väärtusahelas.

Toetuse andmise alameesmärkideks on:

- ettevõtja uue ja senisest kõrgemat lisandväärtust loova ärimudeli rakendamine;
- ettevõtja uute ja senisest kõrgema lisandväärtusega toodete, teenuste või tehnoloogiate väljaarendamine ja turule viimine;
- ettevõtja uute ja senisest kõrgema lisandväärtusega toodete ja teenustega seotud protsesside arendamine ja rakendamine.

Rakenduskavas toodud meetme väljundindikaatoritele, mille täitmisesse panustavad ka teised prioriteetse suuna tegevused, sätestatakse antud eelnõu paragrahvis käesoleva määrusega toetatavate tegevuste elluviimisega saavutatavad väljundid koos sihttasemetega aastatel 2016, 2018, 2020 ja 2023.

Tabel 4. Toetuse väljundnäitajad

Väljundindikaator	ühik	andme- allikas	mõõtmis- sagedus	sihttase 2016.a	sihttase 2018.a	sihttase 2020.a	sihttase 2023.a
• Abi saavate ettevõtete arv (kokku).	ettevõtte	rakendus- üksus	kord aastas	25	140	300	346
• Toetatud ettevõtted, kes on tutvustanud turu jaoks uut toodet või teenust.	ettevõtte	rakendus- üksus	kord aastas	0	0	0	20
• Toetatud ettevõtted, kes on tutvustanud ettevõtte jaoks uut toodet või teenust.	ettevõtte	rakendus- üksus	kord aastas	0	0	0	55
• Erainvesteeringud kooskõlas riigi toetustega innovatsiooni või teadus- ja arendustegevuse alastele projektidele (mln €).	ettevõtte	rakendus- üksus	kord aastas	5,1	30,6	61,3	72,7

Lisaks eeltoodud väljundnäitajatele peavad toetuse andmise ja arenguplaani elluviimise tulemusena kasvama arenguplaani elluviimise kolmandast aastast alates kuni selle elluviimise lõpetamisele järgneval kahel majandusaastal:

- 1) ettevõtja müügitulu aastas keskmiselt 10% võrra ⁶ rohkem, kui vastava sektori müügitulu;
- 2) ettevõtja lisandväärtus töötaja kohta aastas keskmiselt 10% võrra rohkem, kui vastava sektori keskmine lisandväärtusest töötaja kohta.

Ettevõtja tulemusi võrreldakse sama sektori (EMTAK kahekohalise koodi täpsus) ettevõtjate tulemustega. Nimetatud meetodika võttab arvesse sektorit kui tervikut mõjutavad välis- ja sisemõjud, andes sellega selgema arusaama ettevõttes toimunud muutuste ja ettevõtte enda poolt algatatud tegevuste mõjust.

Arvutamismetoodikana kasutatakse liitkasvu arvutamise meetodikat.

⁶ <http://www.eki.ee/dict/ametnik/index.cgi?Q=protsendipunkt&F=M&C06=et> (09.12.2015)

$$Z = \left(\text{arenguplaani pikkus} \sqrt{\frac{Y}{X}} - 1 \right) \times 100$$

X - müügitulu/ lisandväärtus töötaja kohta/arenguplaani alustamisele järgneval majandusaastal.

Y - müügitulu/ lisandväärtus töötaja kohta/ kaks majandusaastat peale arenguplaani lõppemist.

Z – aasta keskmine kasv.

Selgitame järgnevaga arvutusmetoodikat.

- Ettevõtja lisandväärtus ja müügitulu peavad kasvama igas majandusaastas keskmiselt 10% võrra kiiremini kui vastava sektori samad näitajad.
- Kasvu arvutatakse liitkasvu meetodikal. See tähendab, et võrreldakse baasaasta tulemusi arenguplaani lõppemisele järgneva teise aasta tulemustega ning keskmine kasv aasta kohta peab ületama 10% võrra sama sektori vastava näitaja kasvu. Seetõttu võivad aasta kasvud aastate lõikes erineda. Samuti võivad kasvud üksikudel aastatel ka sektori keskmisele kasvule alla jääda. Oluline on keskmine kasv kogu perioodi jooksul.
- Kasvuperioodi pikkus võrdub arenguplaani pikkusega. Teisisõnu perioodiga, millal riik sekkub ettevõttes elluviidavatesse tegevustesse.

Näide: Ettevõtja viib ellu nelja-aastast arenguplaani. Kasvu hakkame mõõtma alates kolmandast majandusaastast ja mõõdame neli majandusaastat. See tähendab ettevõtja kogu müügitulu ja lisandväärtus peab kasvama neljanda majandusaasta lõpuks 46% rohkem kui vastava sektori müügitulu ja lisandväärtus.

Eelnõu § 3 nimetab meetme rakendusasetuse ja rakendusüksuse.

Määruse rakendamisel täidab rakendusasetuse ülesandeid ministeerium ja rakendusüksuse ülesandeid Ettevõtluse Arendamise Sihtasutus. Rakendusüksus ja rakendusasetus määratakse ära perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse seaduse (edaspidi struktuuritoetuse seadus) § 12 lõike 3 alusel kinnitatud meetmete nimekirjas.

Eelnõu § 4 koondab määruses läbivalt kasutatavad terminid.

Terminid, mida määruses kasutatakse, on enamjaolt samad, mis on sätestatud struktuuritoetuse seaduses ning seega ei ole neid käesolevas määruses korratud. Määruses on lahti seletatud kaheksa terminit, mis on asjakohased ja vajalikud käesoleva määruse rakendamiseks. Nimetatud terminitest vajavad eraldi välja toomist järgmised:

- 1) nutika spetsialiseerumise kasvualade termin. Nutika spetsialiseerumise kasvualad on info- ja kommunikatsioonitehnoloogia kasutamine horisontaalselt läbi teiste sektorite, tervisetehnoloogiaid ja -teenused ning ressursside efektiivsem kasutamine.

Täpsem nutika spetsialiseerumise kasvualade hindamisjuhend tehakse kättesaadavaks nii AFi kui ka rakendusüksuse kodulehel;

- 2) arendustöötaja on ettevõtja töötaja või võlaõigusliku lepingu alusel tegutsev füüsiline isik, kelle tööülesanneteks on uute toote- ja teenuse arendamise, protsesside arendamise ja müügi- ja turundustegevuse arendamisega seotud aluspõhimõtete, strateegiate ja nendega seotud tegevuskavade ning üksiktegevuste väljatöötamine ja ettevõtja äripraktikas rakendamine. Arendustöötaja ühemõtteline terminina lahtiseletamine on seotud organistasiooniinnovatsiooniks ette nähtud riigiabi tingimustega, mis sätestavad, millistel juhtudel saab arendustöötajaga seotud tegevuste rahastamisel antud abiliiki kasutada.

Eelnõu § 5 selgitab ettevõtja arenguplaani sisu ja kaasnevaid tingimusi.

Oma olemuselt on arenguplaan ettevõtja arendustegevuste kava, kus on ära toodud ettevõtja suur ehk strateegiline eesmärk, üksiktegevuste lühikirjeldus koos oodatavate tulemuste ning põhjendusega kuidas valitud tegevus aitab strateegilist eesmärki saavutada, tegevuste rahaline vajadus ja rahastamisallikas, tähtaeg ning üksiktegevuste seos teiste arenguplaani tegevustega. Siinkohal tuleb rõhutada arenguplaani olulisust infoallikana, mis kirjeldab erinevate tegevuste omavahelisi seoseid. Tihtipeale määrab ühe tegevuse edukus järgmise tegevuse täpse sisu ja ajakava. Näiteks kui ettevõtja uue toote arendustöö viibib või uue toote funktsionaalsus arendustöö käigus muutub, siis tuleb seda arvesse võtta ka uue toote turundusstrateegias.

Rakendusüksuse poolt vaadatuna annab ettevõtja arenguplaan ühelt poolt teavet toetuse andmisega seotud tingimuste täitmisest ning samas aitab ka hinnata toetusega läbi viidavate tegevuste edukust. Teisalt on ettevõtja arenguplaan oluline abivahend ka ettevõtjale endale oma tegevuste elluviimisel ja hindamisel.

Ühtlasi sätestatakse paragrahvis, et toetuse taotlemise eelduseks on rakendusüksuse poolt arenguplaani heakskiitmine.

Eelnõu §-s 6 sätestatakse vaide esitamise õigus ning vaideorgan.

Rakendusüksuse toimingute või otsuste peale esitatakse vaide rakendusüksuse kaudu rakendusasutusele, kes selle lahendab. Vaidemenetlusega seotud teave, dokumendid ja vaideotsus edastatakse vaide esitajale tema nõusolekul elektrooniliselt. Vaideid lahendatakse tuginedes haldusmenetluse seadusele. Isik võib esitada halduskohtule kaebuse pärast vaidemenetluse läbimist.

2. peatükk

Toetatavad tegevused, kulude abikõlblikkus ja toetuse määr

Peatükk sätestab määruse raames toetatavad tegevused, abikõlblikud kulud, projekti abikõlblikkuse perioodi, toetuse, piirmäärade- ja summade ning nendega seotud tingimused.

Eelnõu § 7 nimetab määruse raames toetatavad tegevused.

Kõik tegevused, millele toetust antakse, peavad olema seotud ja aitama kaasa ettevõtja arenguplaani elluviimisega. Lisaks peavad kõik toetatavad tegevused aitama otseselt täita toetuse andmise eesmärgi, milledeks on:

- 1) ettevõtja pikaajalisel strateegilisel planeerimisel põhineva rahvusvahelise konkurentsivõime tõstmine;
- 2) ettevõtja üleminek senisest kõrgemat lisandväärtust loovatele tegevustele ja sellega kaasnev majandustulemuste paranemine.

Eelnõu toetatavad tegevused on jaotatud vastavalt ettevõttes igapäevaselt läbi viidavatele tegevustele viieks põhitegevuseks:

- 1) personali arendustegevus;
- 2) organisatsiooni- ja protsessiarendustegevus;
- 3) toote ja teenuse arendustegevus;
- 4) turundus- ja müügitegevus ja selle arendustegevus;
- 5) uute toote valmistamiseks ja uue teenuse pakkumiseks vajamineva vara ja selle efektiivseks kasutamiseks vajamineva IT-lahenduste soetamine.

Siinkohal tuleb rõhutada, et nii ettevõtte arenguprogramm kui ka ka käesolev eelnõu on ellu kutsutud, et aidata ettevõtjatel teha arenguhüpe, muuta oma ettevõtte tegevusi tänasest suuremat lisandväärtust loovateks ja selle kaudu ka parandada majandustulemusi. Seetõttu on kõik toetatavad tegevused seotud ettevõttes läbiviidavate tegevuste arendamisega või siis arendustegevuse tulemuste rakendamisega.

Lisaks on antud paragrahvis eeltoodud viis põhitegevust jaotatud omakorda alamtegevusteks. Järgnevalt toome ära alamtegevuste loendi koos vastava sisuseletusega.

Ettevõtja personaliarendustegevuse läbiviimine.

Ettevõtja personaliarendustegevus on ettevõtte arenguplaani elluviimisega seotud töötajate koolitustegevuse sisseostmine. Toetakse nende koolituste sisseostmist, mis aitavad läbi viia ettevõtjas toodete ja teenuste arendustegevust, näiteks arendustegevuse ettevalmistamist toetavad koolitused, tehnoloogiaalased koolitused. Uute toodete ja teenuste lisandumisel võib tekkida vajadus muuta ettevõttesisesid protsesse ja töökorraldust, sealhulgas tootmis-, tarne-, personali puudutavaid või turundusprotsess. Kõigi nimetatud koolituste sisseostmine on eelnõu kohaselt toetatav tegevus. Lisaks kuuluvad toetatavate tegevuste hulka ka nende koolituste sisseostmine, mis aitab tõsta ettevõtte töötajate teadmisi ja oskusi uute toode ja teenuste turuletoomisega seotud tegevustes.

Ettevõtja protsesside arendustegevuse läbiviimine.

Ettevõtjate protsessid on seotud peamiselt ettevõtte töö korraldamise ja juhtimisega. Võttes kasutusse eelpool kirjeldatud ettevõtte põhitegevuste viieosalise jaotuse, saab sarnasel põhimõttel liigitada protsessiarenduse järgmiselt - tootmisprotsesside, sealhulgas tarneprotsessid, toote- ja teenusearenduse protsesside, müügi- ja turundusprotsesside kui ka personali- ja organisatsioonijuhtimise protsesside väljatöötamine ja edasiarendamine. Siinkohal väärib eraldiseisvat käsitlust tootmiskorraldusega seotud protsesside kirjeldamine. Tootmiskorraldusprotsesside arendustegevuse hulka kuulub muu hulgas tööjõu, materjalide, laovarude ja seadmete töö planeerimine ning ressursiplaneerimise ning –juhtimisega seotud tarkvara lahenduste arendamine, sisseostmine ja juurutamine.

Protsesside arendamine ei ole tavapäraselt ettevõtjate jaoks igapäevane tegevus. Protsessid arendatakse välja teatud perioodiks ja on kasutuses kuni ettevõtja tegevuses toimub oluline muutus, näiteks lisandub uus ärisuund, toimub mingi tootmistsükli automatiseerimine, vms. Seetõttu vajab ettevõtja protsesside arendamise juures tihtipeale välist teadmist. Ettevõtte arenguprogrammi osana ja omateenusena pakub rakendusüksus valdkondlike diagnostikaid. Valdkondlik diagnostika on tööriist mille abil kaardistatakse koos soovitustega

vajaminevateks muudatusteks konkreetne tegevusloik ettevõtte tegevuses. Käesoleva toetusmeetme toel on ettevõtjal võimalus sisse osta protsesside arendamisega seotud nõustamisteenust.

Kolmas eraldiseisev ettevõtte protsessi arendustegevus on ettevõtte kui organisatsiooni protsesside arendamine. Siin on toetatavaks tegevuseks uute arendustöötajate ja uute juhtide palkamine. Arendustöötajate mõiste ja tema poolt ellu viidavate tegevuste sisu on lahti seletatud eelnõu paragrahvis 4. Ettevõtja võib palgata arendustöötaja toote- või teenus-, protsesside ning müügi – ja turundustegevuse arendamisega seotud tööülesannete täitmiseks.

Ettevõtjas strateegiliste muudatuste tegemisel ja arenguplaani elluviimisel on juhtidel ning nende teadmistel, oskustel ja eelneval kogemusel kriitiline roll. Sellest tulenevalt on üheks toetatavaks tegevuseks uute juhtide palkamine ja tööle rakendamine. Uute juhtide hulka kuuluvad nii ettevõtja üldjuhtimisega seotud juhid kui ka ettevõtja eraldiseisva põhitegevustega seotud juhid, näiteks ekspordi- või arendusjuhid. Siinkohal tuleb välja tuua, et toetatakse ainult töölepingu alusel töötavate uute juhtide palkamist ja rakendamist. Lisaks toetatakse üksnes neid uue juhi tegevusi, mis on otseselt seotud arenguplaani elluviimisega. Teisisõnu, kui uuel juhil on peale arenguplaani elluviimisega seotud tööülesannete veel muid tööülesandeid, siis viimased ei kuulu toetatavate tegevuste hulka.

Tööle asuv uus arendustöötaja või uus juht ei tohi olla taotlejaks olevas ettevõttes töötanud või võlaõigusliku lepingu alusel tegutsenud ühe aasta jooksul enne projekti algust.

Ettevõtja uue toote ja teenuse arendustegevuse läbiviimine.

Ettevõtjate uue toote ja teenuse arendustegevus hõlmab nii uue toote ja teenuse väljaarendamist, kui ka juba ettevõtja toote- või teenusepotfellis olevate toodete ja teenuste edasiarendamist, parandamist või lisafunktsionaalsusega täiendamist. Sealhulgas kuulub toote- ja teenusearendamise hulka ka arendustöö ettevalmistamine, näiteks eel- ja tehnilise teostatavuse uuringute läbiviimine. Eel- ja tehnilise teostatavuse uuringud peavad andma vastuse, kas kavandatav uus toode või teenus on majanduslikult põhjendatud. Seda lähtudes näiteks turunõudlusest (kas nimetatud tootele või teenusele eksisteerib klientidepoolne nõudlus). Sama oluline on ka asjaolu, kas uue toote või teenuse lõpphind vastab klientide ootustele, sealhulgas kas uue toote tootmise või uue teenuse pakkumisega seotud kulud mõjutavad lõpptootet või -teenuse konkurentsieeliseid. Teisalt on eel- ja tehnilise teostatavuse uuringu roll välja selgitada, kas soovitav uus toode või teenus on tehniliselt ja tehnoloogiliselt teostatav.

Toote ja teenuse arendamise hulka kuulub kogu arendustsükkel, sealhulgas nii toote ja teenuse disain, otseselt uue toote või teenuse arendamisega seotud ja rakendusuringuna teostatavad uuringud kui ka kooskõlas EK riigiabi tingimustega vajadusel proovipartiide toomine.

Lisaks kuuluvad uute toodete ja teenuste arendustegevuse sekka ka nimetatud tegevuse nõuandeteenuste sisseostmine ja tugiteenuste läbiviimine.

Nõuandeteenustena käsitletakse siinkohal nõustamisteenuseid, kuidas kasutada ja hankida ettevõtteväliseid tehnoloogiaid ja tehnoloogialaseid teadmisi. Teisalt – kuidas kasutada ja kaitsta oma loodud uut teadmist. Teisisõnu, kõik intellektuaalomandiga seotud teemad. Eraldi rõhutamist vajavad patentide esmakordse kaitsmisega seotud tegevused, mille toetamine on eriti oluline kui ettevõtjal puuduvad eelnevad kogemused, kas ja kuidas oma

loodud uut teadmist äriiselt kaitsa. Lisaks kuuluvad selle tegevuse alla ka uue toote ja teenuse vastavuskatsetuse ja sertifitseerimisteenuste sisseostmine ja läbiviimine ning teised sellelaadsed tegevused, mille abil tõendatakse uue toote või teenuse vastavust kindlatele tingimustele või ettenähtud normidele.

Ettevõtja uue ja kõrge lisandväärtusega toote ja teenuse müügi- ja turundustegevuste arendamine ja läbiviimine.

Ettevõtja uue ja kõrge lisandväärtusega toote ja teenuse müügi- ja turundustegevus on suunatud peamiselt ettevõtja müügi- ja turundusvaldkonna arendustegevustele. Täpsemalt tegevustele, mis aitavad planeerida ja üles ehitada müügi- ja turundustegevusi ning tegevustele, mis on vajalikud uue toote või teenusega turule või kõrge lisandväärtusega toote või teenusega uuele turule sisenemiseks. Sealjuures on rõhk ettevõttesse uute teadmiste toomisel.

Müügi- ja turundustegevuse ettevalmistavate tegevuste hulka kuuluvad järgmised tegevused: detailse müügi- ja turundusstrateegia koos vastava tegevuskavaga sisseostmine ja müügi- ja turundustegevuse arendusega seotud nõustamisteenuste, sealhulgas sihtturu nõustamisteenuste, sisseostmine. Lisaks kuuluvad eelnõu käesolevas paragrahvis sätestatud personaliarendustegevuste alla ka uute toodete ja teenuste müügi- ja turundusprotsesside koolitused, mis on otseselt seotud nimetatud tegevuse ettevalmistamise ja uute valdkonda puudutavate teadmiste loomisega. Lisaks toetatakse uute toodete ja teenuste turuletoomisega või kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste uuele turule viimisega seotult ka nende välismessidel või -näitustel tutvustamist ning nimetatud toodete ja teenuste tutvustamiseks vajamineva tootenäidiste ja turundusmaterjali valmistamist.

Uue toote valmistamiseks ja uue teenuse pakkumiseks vajamineva vara ja selle efektiivseks kasutamiseks vajamineva IT-lahenduste ostmine.

Ettevõtte arenguprogramm üheks eesmärgiks on ettevõtete tänaste tegevuste keerukamaks muutmine ja seeläbi majandustulemuste parandamine. Teisisõnu, ettevõtte arenguprogramm toetab ettevõtjate poolt tehtavaid tegevusi, mis aitavad ettevõtetel väärtusahelas tõusta. Sellest põhimõttest lähtudes toetatakse eelnõuga üksnes uue ja kõrge lisandväärtusega toote valmistamisega või uue ja kõrge lisandväärtusega teenuse pakkumisega seotud masinate ja seadmete ning nende kasutamiseks vajamineva immateriaalse vara ostmist.

Eelnõu § 8 määratleb määruse abikõlblikud kulud ja nendega seotud tingimused.

Projekti abikõlblikud kulud on eelnõu tekstis seotud toetatavate tegevustega, tuues abikõlblikud kulud välja iga tegevuse lõikes eraldi.

Ettevõtja personaliarendustegevuse kulude alla kuuluvad arenguplaani elluviimisega seotud töötajate sisseostetavate koolituste koolituskulud:

- 1) koolitajate personalikulu vastavalt ühendmääruse § 3 lõike 1 punktides 1 ja 4 sätestatud tingimustele;
- 2) koolitavate otseselt koolitusprojektiga seotud lähetuse transpordikulud vastavalt ühendmääruse § 3 lõike 1 punktis 5 sätestatud tingimustele;
- 3) materjalide, tarvikute, töövahendite kulud ulatuses, mil neid kasutatakse üksnes projektiga seotud tegevuste elluviimiseks.

Lisaks on abikõlblikud uute ja kõrge lisandväärtusega toodete ja teenuste valmistamisega seotud masinate ja seadmete ning nende kasutamiseks vajamineva immateriaalse vara, sealhulgas litsentside, investeeringute kulud või kapitalirendi tüüpi liisinguga liisingulepingu

alusel abikõlblikkuse perioodi jooksul tasumisele kuuluvad liisingumaksud.

Ettevõtja protsesside arendustegevuse abikõlblikud kulud on: nõustamisteenuse sisseostmiskulud ja töökorralduse parendamisega seotud kulud, sealhulgas tootlikkuse tõstmiseks vajamineva immateriaalse vara ostmise, arendamise ja juurutamisega seotud sisseostetud teenuste kulud. Viimaste hulka loetakse protsesside, sealhulgas tootmisprotsesside juhtimise tarkvara lahenduste ja litsentside kulud ning kulud, mis on seotud nimetatud lahenduste ettevõtjate vajadustele sobivaks arendamisega. Lisaks on abikõlblikud organisatsiooni protsessi arendamiskulude seas uute arenguplaani elluviimisega seotud arendustöötajate ning uute töölepingu alusel töötavate juhtide personalikulud vastavalt ühendmääruse § 3 lõike 1 punktides 1, 2, 4, 5 sätestatud tingimustele.

Uute toodete ja teenuste arendamisega seotud kuludest on abikõlblikud:

- 1) arendustöö läbiviimisega seotud töötajate personalikulud;
- 2) arendustööks vajamineva ettevõttevälise teadmise sisseostmise kulud. Nimetatud kulude hulka kuuluvad näiteks patentide sisseostmise ja litsentseerimiskulud, uuringute ning nõustamisteenuste kulud;
- 3) materjalide ja tarvikute kulud;
- 4) uute toodete, teenuste ja protsesside seotud nõuandeteenuse sisseostmise ja tugiteenuste kulud;
- 5) patendi ja muu immateriaalse vara valideerimise ja kaitsmise kulud.

Eraldi on eelnõus välja toodud, et kõik toetusest hüvitatavad kulud peavad olema abikõlblikud, projektiga otseselt seotud, projekti elluviimiseks vajalikud ning põhjendatud ja läbipaistvad.

Eelnõu §- 9 määratakse projekti abikõlblikkuse periood.

Projekti abikõlblikkuse periood algab taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäevast või taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud hilisemast kuupäevast ning lõpeb taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud kuupäeval, kuid mitte hiljem kui 31. oktoobril 2023. a.

Ettevõtja viib arenguplaani ellu etapiviisiliselt. Projekt on arenguplaani ühe etapi osa, mille tegevusi rahastatakse antud eelnõu toel. Ühe projekti pikkus on maksimaalselt 18 kuud. Projekt loetakse lõppenuks pärast lõpparuande kinnitamist rakendusüksuse poolt ja toetuse saajale lõppmakse tegemist.

Etappideks jaotatud arenguplaan kirjeldab ära kõik tegevused koos oodavate tulemustega ja nende omavaheliste seostega. Projekt seevastu koosneb nendest tegevustest koos alategevustega, mida nimetatud etapil antud toetusmeetmest rahastatakse. Sellest tulenevalt ei reguleerita käesoleva eelnõuga mitu korda võib äriühing toetust taotleda.

Lühike projekt võimaldab olla ettevõtjal paindlik ja teha vajadusel muutusi. Juhul kui ühe etapi ja sealhulgas projekti tulemused on esialgselt planeeritust, kas paremad või halvemad ning esineb vajadus arenguplaani muuta, siis ei kaasne sellega kogu haldusmenetluse protsessi, mis kaasneb juba tehtud rahastusotsuste muutmisega.

Eelnõu § 10 toob välja toetuse piirsummad- ja määrad.

Toetuse maksimaalne summa ühe äriühingu kohta on 500 000 eurot.

Lisaks sätestab määrus, et uute toodete tootmiseks ja uute teenuste pakkumiseks vajaminevate masinate ja seadmete ning nendega seotud immateriaalse vara maksimaalne toetussumma ühe äriühingu kohta on 200 000 eurot.

Ettevõtja viib oma arenguplaani ellu etapiviisiliselt ja seetõttu on maksimaalne toetussumma sätestatud ettevõtja-põhiselt. Teisisõnu ei ole eelnõuga reguleeritud toetuse taotlemise arv ja millises arenguplaani etapis võib ettevõtja toetust taotelda, vaid maksimaalne toetussumma ühe ettevõtja kohta. Sellest tulenevalt saab ettevõtja taotelda toetust vastavalt arenguplaanile erinevates arenguplaani etappides, arvestades ettevõtja-põhist maksimaalset piirsummat.

Tegevuste toetusmäärade määramisel on lähtutud üldise grupierandi määrusega sätestatud määradest. Arenguplaani elluviimine võib eeldada mitmete paralleelsete tegevuste samaaegset teostamist. Seetõttu võib eelnõu alusel rahastatav projekt sisaldada erinevaid tegevusi. Käesolev eelnõu koosneb koos alamategevustega kuusteistkümnest erinevast tegevust ja seitsmest erinevast riigiabi liigist. Et lihtsustada ettevõtjatele ja rakendusüksusele toetuse taotlemise, elluviimise ja aruandluse seotud tegevusi ja vähendada bürokraatiat, on eelnõus toetusmääraks kehtestatud ühtne kõrgeim võimalik määr kõikide riigiabi liikide lõikes. Sellest tulenevalt sõltub toetusmäär üksnes ettevõtja suurusest.

Käesoleva eelnõu toetusmäär on:

- 1) väikese suurusega ettevõtjatel kuni 45% projekti abikõlblikest kuludest;
- 2) keskmise suurusega ettevõtjatel kuni 35% projekti abikõlblikest kuludest;
- 3) suurettevõtjatel kuni 25% projekti abikõlblikest kuludest.

Projekti elluviimisel tekkivad kulud, mida toetusest ei hüvitata, kannab toetuse saaja.

3. peatükk

Toetuse taotlemine ning nõuded taotlejale ja taotlusele.

Peatükis kirjeldatakse kuidas toimub toetuse taotlemine ja millistele nõuetele peab vastama taotleja. Samuti on käesolevas peatükis ära toodud nõuded taotlusele ning taotleja kohustused.

Eelnõu § 11 toob välja toetuse taotlemise tingimused.

Toetuse taotlemine toimub jooksvalt avatud taotlemisena.

Taotlemine toimub rakendusüksuse e-teeninduse kaudu. Taotlus esitatakse äriühingu esindusõigusliku isiku poolt digitaalselt allkirjastatuna.

Eespool toodud selgituste alusel on ettevõtja arenguplaan ettevõtja poolt koostatud ettevõtte arengut puudutav strateegiline tegevuskava. Rakendusüksus, kes suunab ja aitab ettevõtjat arenguplaani koostamisel, kiidab arenguplaani enne käesolevast toetusmeetmest toetuse taotlemist heaks. Põhjusel, et toetust saab taotelda üksnes arenguplaani tegevustele, mis koos teiste arenguplaani tegevustega (teistest vahenditest rahastatavad tegevused) peavad moodustama tervikliku tegevuskava, võimaldab arenguplaani heakskiitmine ettevõtjatele rakendada paindliku ja vähese halduskoormusega taotlemist. Ei küsita ega hinnata tavapärase taotlemisega seotud ettevõtte majandusandmeid (nt. äriplaan, müügi- ja arendusplaanid, jne). Arenguplaani koostamisele eelneb rakendusüksuse poolt läbiviidav ettevõtja hetkeolukorra kaardistus ning vajadusel ning ettevõtja nõusolekul, teised arenguplaani koostamist

ettevalmistavad ja toetavad tegevused, näiteks valdkondlik diagnostika, rakendusüksuse poolt pakutavad teenused ning koolitused.

Arenguplaan, mille kestvus on tavapäraselt 3–5 aastat ja mis sisaldab erinevaid ning samas üksteist mõjutavaid tegevusi, viiakse ellu etapiviisiliselt. Juhul kui mõni arenguplaani tegevus muutub või tegevuse tulemuse ei vasta algselt planeeritule, võimaldab etapiviisiline elluviimine paindlikkust. Võimalust teha vajadusel muutusi. Eelnõu kaudu rahastatav projekt on osa ettevõtja arenguplaanist, mille kaudu rahastatakse arenguplaani kindla etapi elluviimist. Teisisõnu on projekt arenguplaani etapi osa, millega kaasnevate kulude hüvitamiseks toetust taotletakse või kasutatakse. Sellest tulenevalt ei ole projektide arv ära määratud, vaid lähtub iga ettevõtja individuaalsest arenguplaanist.

Arenguplaani tegevuste elluviimise rahastamiseks kasutab ettevõtja lisaks käesolevale meetmele ka teisi riiklike ja eraturu instrumente, omavahendeid, jne. Jagades arenguplaani osadeks – etappideks, on ühelt poolt lihtsam hinnata tegevuste edukust ja teisalt ka lihtsam vajadusel tegevusi ümber planeerida. Näiteks viiakse arenguplaani esimesed etapid ellu ilma antud määruse toeta ja saavutatakse esialgselt planeeritust paremad tulemused (nt. uue toote omadused võimaldavad toodet kasutada lisaks algselt mitteplaneeritud tingimustes). Sellest tulenevalt võib ettevõtja vajada toetust ka teistlaadi või lisategevusteks või näiteks esialgselt planeeritust suuremat toetussummat. Juhul kui arenguplaani heakskiitmisel oleks tehtud ettevõtjale positiivne rahastusotsus kogu arenguplaani toetatavate tegevuste kohta, tuleks ettevõtjal taotleda rahastamisotsuse muutmist haldusmenetleuse poolt sätestatud korras.

Uue projekti alustamise eelduseks eelneva projekti edukas elluviimine ja heakskiitmine rakendusüksuse poolt. Arenguplaani etapi lõppedes, võtab klient ühendust EASi kliendihalduriga ja esitab kirjaliku ülevaate etapi tegevuste elluviimisest (eraldiseisvaid vorminõudeid ei kehtestata). Kliendihaldur külastab ettevõtet, kus ettevõtja tutvustab etapi tulemusi. Lähtudes taotlusest ja arenguplaanist arutavad kliendihaldur ja ettevõtja etappi tulemused koos läbi. Vajadusel ettevõtja täiendab ülevaadet.

Kui kliendihaldur nõustub, et tegevused on kokkulepitud viisil ellu viidud, siis allkirjastavad mõlemad pooled nimetatud ülevaate. Kliendihalduri allkirja ettevõtja koostatud ülevaatel loetakse projekti tulemuste heakskiitmiseks. Selle alusel saab klient esitada taotluse järgmisele etapi tegevuste rahastamiseks. Seejärel toimub lõpparuande ja väljamaksetaotluse esitamine ja menetlemine tavapärases vormis ning paralleelselt uue toetustaotluse menetlemisega. Projekt loetakse lõpetatauks pärast lõpparuande kinnitamist rakendusüksuse poolt ja toetuse saajale lõppmakse tegemist.

Juhul kui eelneva projekti tulemused lubavad arenguplaani ellu viia esialgselt kokkulepitult ja arenguplaan näeb ette järgmise etapi osade tegevuste rahastamist käesoleva toetusmeetme kaudu, saab ettevõtja koheselt esitada uue taotluse toetuse saamiseks. Juhul kui tekib vajadus arenguplaani muuta, siis seda tehakse enne uue projekti taotluse esitamist.

Uue projekti kulud on abikõlblikud alates taotluse rakendusüksusele esitamise kuupäevast või taotluses märgitud ja taotluse rahuldamise otsuses sätestatud hilisemast kuupäevast.

Lähtudes riigiabi tingimustest, ei tohi taotleja alustada projektiga seotud tegevusi ega võtta kohustusi nimetatud tegevuste elluviimiseks enne taotluse esitamist rakendusüksusele.

Eelnõu § 11 sätestab muu hulgas ka taotluste vastuvõtmisest alustamise, lõpetamise, toetusmeetme eelarvega seotud informatsiooni edastamise tingimused. Lisaks toob käesolev

paragrahv välja põhimõtted kuidas rakendusüksus menetleb taotlusi kui taotlustes küsitud summad saavad võrdseks või ületavad toetustmeetme vaba jääki.

Eelnõu §-s 12 sätestatakse nõuded taotlejale.

Ettevõtte arenguprogramm on ellu kutsutud, et aidata ettevõtjaid muuta oma tänast äritegevust keerukamaks, nutikamaks ja targemaks ning selle kaudu saavutada paremaid majandustulemusi. Nimetatud muutuste aluseks ja abivahendiks on pikaajaline strateegiline tegevuskava – arenguplaan. Ühelt poolt eeldab soovitud muutuste tegemine ettevõtjalt eeldusi, sealhulgas eelnevat kogemust ja edukust oma senise äriplaani ja selle tegevuste elluviimisel. Teisalt ressursse, näiteks piisavat hulka teadmiste ja oskustega töötajaid, kelle abil kavandatud muutusi teha. Samas on meetme sihtrühmaks ettevõtjad, kellel sisemisi ressursse napib ja kelle puhul on riigipoolne sekkumine põhjendatud. Tulenevalt eeltoodust on eelnõu sihtrühmaks Eesti äriregistrisse kantud kaheksa või enama töötajaga äriühing, kes on tegutsenud vähemalt kolm aastat ning kes:

- 1) on teeninud arenguplaani elluviimisele eelnenud majandusaastal ekspordimüügitulu, või
- 2) on kasvatanud viimase kolme majandusaasta jooksul enne arenguplaani algust ettevõtja müügi käivet igas majandusaastas keskmiselt 10%.

Lisaks toob käesolev paragrahv välja peamised tingimused struktuuritoetustega seotud seadusandlusest ja maksukorraldusega seotud seadusandlusest, millele taotleja peab vastama.

Paragrahv sätestab ka taotlejat puudutavad vähese tähtsusega abi määrusest tulenevad piirangud. Vähese tähtsusega abi piirsumma on 200 000 eurot kolme majandusaasta kohta. Sealjuures peetakse vähese tähtsusega abi arvestust abi saaja kohta. Teisisõnu taotlejaks oleva ettevõtja kõigi erinevate meetme kaudu saadud ja rahaliselt mõõdetava vähese tähtsusega abi piir vastama neile tingimustele.

Eelnõu §-s 13 tuuakse välja taotleja kohustused.

Taotlejal on kohustus tõendada, et taotlustes esitatud teave vastab käesolevas määruses sätestatud nõuetele ja tingimustele. Juhul kui taotluses esitatud andmed või teave muutub, peab taotleja sellest rakendusüksust teavitama.

Eelnõu §-s 14 nimetatakse nõuded taotlusele.

Üks oluline suund, mida toetuse taotlemisel soovitakse nimetatud eelnõu ja ettevõtte arenguprogrammi kaasabil kasutusse võtta, on ettevõtja ja rakendusüksuse bürokraatia vähendamine. Püütakse lähtuda põhimõttest, et andmed ja teave, mis on olemas või avalikult kättesaadavad, teistkordselt ei küsita.

Eelnõu on osa ettevõtte arenguprogrammist ja toetuse taotlemisele eelneb rakendusüksuse ja ettevõtja tihe koostöö arenguplaani ettevalmistamisel ja koostamisel. Nimetatud koostöö tulemusel omab rakendusüksus toetuse taotlemise hetkeks juba nimetamisväärsel kogusel eelinformatsiooni ettevõtja tänaste tugevuste ja tulevikuplaanide kohta. Mistõttu puudub rakendusüksusel vajadus küsida tavapärasel mahul informatsiooni. Näiteks ei pea ettevõtja esitama eraldiseisvat äriplaani ja majandustulemuste prognoose.

Arenguplaani elluviiv ettevõtja viib arenguplaani tegevusi ellu etapiviisiliselt. Projekt on arenguplaani etapi, see osa millele saadakse antud toetusmeetmest toetust. Teisisõnu, need tegevused, mida viiakse ellu ühes arenguplaani etapis antud toetusmeetme toel, moodustavad ühe projekti. Arenguplaani ühe etapiga on seotud üks projekt, mis omakorda koosneb erinevatest tegevustest.

Lisaks sätestab antud paragrahv, milliseid andmeid ja dokumente peab taotleja taotlusega koos esitama. Vastavalt eelnõus sätestatule peab taotleja iga projekti puhul esitama rakendusüksuse poolt heaks kiidetud arenguplaani. Kui arenguplaani elluviimine sujub tõrgeteta ja ei ole tekkinud vajadust muutusteks, siis arenguplaani järgnevates etappides nn. füüsiline esitamine pole kohustuslik. Rakendusüksus lihtsalt fikseerib esitamise oma siseprotsessides.

Arenguplaani elluviimiseks kasutab ettevõtja peale käesoleva eelnõu ka muid rahastamiskanaleid. Olgu nendeks siis riiklikud vahendid (näiteks toetused, laenud, omakapitali- või muud investeeringud), eraturult kaasatud vahendid või ettevõtte omavahendid. Sellest lähtudes võib arenguplaani ühe etapi rahastamine koosneda ka erinevatest rahastamisallikatest. Samas on olukordi, kus arenguplaani mõni etapp viiakse ellu ilma antud eelnõu toeta. Nimetatud etapile võib järgneda taas eelnõuga elluviidavaid tegevusi sisaldav etapp. Seepärast on ühelt poolt oluline, et arenguplaan oleks terviklik ja teisalt tuleb arenguplaan ja tema ajakohasus enne iga uue rahastamisotsuse tegemist uuesti üle vaadata. Arenguplaani esitamine koos taotlusega annab täiendava võimaluse arenguplaani ülevaatmiseks.

4. peatükk

Taotluse menetlemine.

Peatükis kirjeldatakse taotluste menetlemise protsessi ning taotluste valikukriteeriume ja hindamise korda.

Eelnõu §-d 15, 16 ja 17 kirjeldavad taotluse menetlemisprotseduure.

Taotluse menetlemine koosneb selle registreerimisest, taotluse menetlusse võtmisest või vastu võtmata jätmisest, selgituste ja lisateabe küsimisest, taotleja ja taotluse nõuetele vastavuse kontrollist, nõuetele vastavate taotluste projektide hindamisest, hinnangu andmisest riigiabi reeglitega kokkusobivuse osas, taotluse rahuldamisest või mitterahuldamisest, taotluse osalisest või kõrvaltingimusega rahuldamisest ning taotluse rahuldamise otsuse muutmisest või kehtetuks tunnistamisest.

Taotluse menetlemise tähtaeg on 30 tööpäeva alates taotluse rakendusüksuses registreerimisest. Põhjendatud juhtudel võib rakendusüksuse seda tähtaega 10 tööpäeva võrra pikendada.

Eelnõu paragrahvides sätestatakse taotluse menetlusprotsessi käigus rakendusüksuse poolt läbiviidavad tegevused ja tähtajad ning nendega kaasnevad tingimused, näiteks tähtaegade pikendamisel.

Eelnõu § 18 sätestab taotluse valikukriteeriumid ja hindamise korra.

Rakendusüksuse poolt nõuetele vastavaks tunnistatud taotlusi hinnatakse.

Rakendusüksusel on õigus moodustada taotluse hindamiseks hindamiskomisjone ning kaasata taotluse hindamiseks täiendavaid valdkondlikke eksperte. Hindamiskomisjonide ja ekspertpaneelide moodustamise ning vastava koosseisu peab rakendusüksus eelnevalt kooskõlastama rakendusasutusega.

Detailne hindamisjuhend (valikumetoodika) ja hindamiskomisjoni koosseis tehakse kättesaadavaks rakendusüksuse veebilehel.

Taotlusi hinnatakse skaalal 0-4. kusjuures taotluste hindamisel antud koondhinne moodustub valikukriteeriumite hinnete kaalutud keskmisest.

Tabel 6. Valikukriteeriumid ja osakaalud taotluste hindamisel.

Valikukriteerium	Osakaal koondhindest
<ul style="list-style-type: none"> • Projekti mõju meetme ja arenguplaani eesmärkide saavutamisele 	35%
<ul style="list-style-type: none"> • Projekti põhjendatus 	20%
<ul style="list-style-type: none"> • Projekti kuluefektiivsus 	15%
<ul style="list-style-type: none"> • Taotleja võimekus projekti ellu viia 	30%

Projekti mõju meetme ja arenguplaani eesmärkide saavutamisele.

Nimetatud valikukriteeriumi raames hinnatakse muu hulgas arenguplaani alusel ettevõtja tänastes tegevustes ja ärimudelil tehtavate muudatuste ulatust ja keerukust, arenguplaani eeldavat mõju ettevõtja tulevastele majandustulemustele, kas ja kuidas on projekt suunatud rakenduskava eesmärgi „Eesti ettevõtted pakuvad uuenduslikke kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid“ täitmisele.

Projekti põhjendatus.

Selle valikukriteeriumi raames hinnatakse muu hulgas projekti kooskõla ja panust ettevõtja arenguplaani elluviimisesse, projektis läbi viidavate üksiktegevuste põhjendatust ja kooskõla. Projekti tegevuste ja eesmärkide määratlust ja selgust.

Projekti kuluefektiivsus.

Valikukriteeriumi raames hinnatakse muu hulgas, kas ettenähtud tegevused ja lahendused on piisavalt kuluefektiivsed planeeritud väljundite ja tulemuste saavutamiseks; kas planeeritud eelarve on realistlik.

Taotleja võimekus projekti ellu viia.

Selle valikukriteeriumi raames hinnatakse muu hulgas, kas toetuse taotlejal on olemas jätkusuutlikkus ja vajaminevad teadmised, oskused, kogemus ning õiguslikud, organisatsioonilised ja tehnika- ning tehnoloogiaalased eeldused projekti kavandatud viisil elluviimiseks. Taotleja võimekust kaasata projekti elluviimisesse erainvestorite investeringuid.

Eelnõu §-ides 19 ja 20 nähakse ette taotluse rahuldamise ja mitterahuldamise ning taotluse osalise või kõrvaltingimustega rahuldamise kord.

Taotluse rahuldamiseks sätestab eelnõu järgmised nõuded:

- 1) taotlus on hindamisel saanud koondhindeks vähemalt 2,50;
- 2) taotlust on igas valikukriteeriumis hinnatud vähemalt hindega 2,00;
- 3) taotlus ei ületa meetme rahastamise eelarvet.

Rakendusüksus rahuldab kõik nõuetele vastavaks tunnistatud taotlused.

Rakendusüksus võib taotluse ka osaliselt rahuldada. Käesoleva määruse § 20 sätestab taotluse osalise rahastamise korra. Tuleb eraldi välja tuua, et taotlust rahuldatakse osaliselt ainult neil juhtudel kui projekti eesmärk on saavutatav ka vähendatud eelarve ja väiksema hulga tegevustega. Lisaks peab taotleja nõustuma rakendusüksuse ettepanekuga taotletud toetuse summa vähendamiseks või projektis kavandatud tegevuste muutmiselega.

Rakendusüksusel on õigus rahuldada taotlus ka kõrvaltingimusega. Siinkohal on oluline rõhutada, et tingimusliku taotluse rahuldamise otsuse põhjal ei teki toetuse saajal õigust toetuse väljamaksetele. Õigus toetusega seotud maksetele, tekib toetuse saajal pärast rakendusüksuse poolt kõrvaltingimuse nõuetekohase saabumise või täitmise kohta vastava teabe vormistamisel taotluse rahuldamise otsuse juurde.

Eelnõu § 21 sätestab taotluse rahuldamise otsuse muutmise ja kehtetuks tunnistamise korra.

Taotluse rahuldamise otsust muudetakse nii rakendusüksuse kui ka toetuse saaja algatusel. Taotluse rahuldamise otsust muudetakse "Perioodi 2014–2020 struktuuritoetuse taotlemise ja taotluste menetlemise nõuded ja tingimused toetuse andmise tingimuste kehtestamiseks" (edaspidi *taotluste menetlemise määrus*) §-s 10 sätestatud tingimustel ja korras. Eraldi tuleb välja tuua, et toetuse saaja on kohustatud rakendusüksuselt taotlema taotluse rahuldamise otsuse muutmist, kui ta soovib muuta arenguplaani neid tegevusi, mis on otseselt seotud või mõjutavad oluliselt taotluse rahuldamise otsusega rahastatavaid tegevusi. Nimetatud juhul ei tohi toetuse saaja mainitud muudatusi rakendada enne rakendusüksuse otsuse tegemist.

Toetuse summa suurendamine on lubatud, aga sellisel juhul peab toetuse saaja samuti taotlema taotluse rahuldamise otsuse muutmist.

Välja arvatud kirjeldatud juhud ja taotluse menetlemise määruse § 10 lõikes 2 toodud juhud, on toetuse saajal õigus projektis muudatusi teha. Samas peab toetuse saaja rakendusüksust nimetatud muudatuste tegemisest teavitama ja seda vähemalt ühe kuu jooksul enne vastava muudatuse tegemist.

Kõikide muudatuste tegemisel on rakendusüksusel õigus, kasutades eelnõus sätestatud taotluse valikukriteeriume, hinnata sisseviidavate muudatustega saavutatavaid mõju ning tulemusi.

Taotluse rahuldamise otsust võib muuta tagasiulatuvalt, kui see aitab kaasa projekti tulemuste saavutamisele ja muudatus on põhjendatud.

Taotluse rahuldamise otsuse muutmise otsustab rakendusüksus 20 tööpäeva jooksul pärast vastavasisulise taotluse saamist.

5. peatükk

Aruannete esitamine ja toetuse maksmise tingimused

Eelnõu 5. peatükis kirjeldatakse, kuidas toimub toetuse kasutamise seotud aruannete esitamine ning millised on toetuse maksmise tingimused.

Eelnõu § 22 sätestab toetuse kasutamise seotud aruannete esitamise tingimused.

Antud eelnõu alusel esitab toetuse saaja kahte tüüpi aruandeid:

- 1) vahearuanne – toetuse elluviimise aruandeperioodi tegevusaruanne, kus ettevõtja kirjeldab aruandeperioodil toimunud tegevusi, hindab projekti tegevuste edukust ja saavutatud eesmärgi;
- 2) lõpparuanne - toetuse elluviimise terviklik tegevusaruanne, kus ettevõtja kirjeldab kogu projekti tegevusi, hindab projekti tegevuste edukust ja saavutatud eesmärgi.

Aruandeperioodi pikkus tuleneb arenguplaanist ja sätestatakse taotluse rahuldamise otsusega.

Toetuse saaja esitab vahe- ja lõpparuanded rakendusüksusele taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtajaks. Kogu antud eelnõuga seotud aruandlus esitatakse e-teeninduse keskkonnas toetuse saaja esindusõigusliku isiku poolt digitaalselt allkirjastatuna.

Kui tekib vastav vajadus, siis võib rakendusüksus vahe- ja lõpparuande hindamiseks kaasata eksperte.

Lisaks määrusega sätestatud aruannetele on toetuse saajal kohustus rakendusüksusele esitada projekti järgseid aruandeid koos vastavate andmete ja informatsiooniga, mille alusel saab rakendusüksus hinnata toetuse saaja määrusega saavutatud mõju.

Eelnõu § 23 sätestab toetuse maksmise tingimused.

Toetuse maksmine koosneb rakendusüksusele maksetaotluse esitamisest, maksetaotluse menetlemisest ja toetuse maksmisest.

Toetuse maksed tehakse vastavalt ühendmääruse §-dele 11 kuni 14 ja taotluse rahuldamise otsuses toodud tingimustele.

Toetuse saaja esitab maksetaotluse e-teeninduse kaudu ja tehes seda taotluse rahuldamise otsuses sätestatud tähtaegadel. Maksetaotlust saab esitada maksimaalselt üks kord kvartalis.

Toetust makstakse tegelike kulude alusel ja peale maksetaotluse esitamist ning tingimustel, et abikõlblik kulu on tekkinud ja makstud.

Eelnõuga nähakse ette toetuse saaja poolt maksetaotlusega esitatavad dokumendid, toetuse saaja ja rakendusüksuse poolt maksete tegemisele eelnevad tegevused ja tähtajad.

6. peatükk

Toetuse saaja ning rakendusüksuse õigused ja kohustused

Peatükis kirjeldatakse toetuse saaja kohustusi ja õigusi, rakendusüksuse õigusi ja kohustusi ning sätestatakse finantskorrektsioonide tegemise alused.

Eelnõu § 24 ja § 26 lõige 1 sätestavad struktuuritoetuse seadusest tulenevad toetuse saaja ning rakendusüksuse kohustused.

Lisaks struktuuritoetuse seadusest tulenevatele kohustustele peab ettevõtja näiteks rakendusüksust kirjalikult informeerima omanike ringis või juhtorganites toimunud muutustest. Teise olulise kohustusena saab välja tuua kohustuse esitada koos maksetaotlusega kolm võrreldavat hinnapakumist üksteisest sõltumatult pakkujalt ja pakumise lähteülesande kirjeldust kõikide kulutuste puhul, mille aluseks oleva teingu summa ilma käibemaksuta on 5000 eurot või rohkem. Juhul kui kolme sõltumatut hinnapakumist ei ole võimalik esitada või kui odavaimat pakumist ei valita, tuleb taotlusele lisada sellekohane põhjendus.

Rakendusüksuse kohustustest tuleb eraldi ära mainida järgmisi kohustusi:

- 1) edastada taotlejale või toetuse saajale projekti puudutavad otsused kolme tööpäeva jooksul alates otsuse vastuvõtmisest;
- 2) säilitada riigiabi ja vähese tähtsusega abi andmisega seotud andmed koos vajaliku teabe ja lisadokumentidega kümne aasta jooksul alates viimasest toetuse maksest.

Eelnõu § 25 ja § 26 lõige 2 toovad välja toetuse saaja ja partneri ning rakendusüksuse õigused.

Toetudes struktuuritoetuse seadusele on uue ja olulise muudatusena lisandunud toetuse saajale õigus oma seiskohtade esitamiseks. Antud muudatus loob toetuse saajale võimaluse enne otsuse tegemist oma tegevusi ja tegevuste taustategureid selgitada ja põhjendada.

Vastavalt eeltoodule on toetuse saajal õigus esitada oma seisukohad enne:

- 1) ettekirjutuse tegemist;
- 2) taotluse rahuldamise otsuse kehtetuks tunnistamist või muutmist, välja arvatud juhul, kui toetuse saaja taotlus rahuldatakse täielikult;
- 3) finantskorrektsiooni otsuse tegemist.

Toetuse saajal on õigus saada rakendusüksuselt informatsiooni ja nõuandeid, mis on seotud õigusaktides sätestatud nõuete ja toetuse saaja kohustuste täitmisega. Juhul kui toetuse saajal tekib kahtlus, et ta pole nõuetest ja määrusega sätestatud tingimustest õigesti aru saanud, siis edaspidiste ebakõlade ja võimalikke rikkumiste vältimiseks, peab toetuse saaja konsulteerima rakendusüksusega. Rakendusüksus võib vajadusel pöörduda määruse tõlgendamiseks rakendusametuse poole.

Eelnõu § 27 kohaselt kohaldatakse finantskorrektsioone vastavalt struktuuritoetuse seaduse seaduse §-des 45–47 ning ühendmäärusele §-des 21–23 sätestatule.

Eelnõu mõistes on finantskorrektsioon toetuse andmise üksikotsuses – toetuse taotluse rahuldamise otsuses, käskkirjas, rahastamisvahendi rakendamislepingus või ühises tegevuskavas - nimetatud toetuse vähendamine või tühistamine. Vähendatav summa saadakse toetuse andmise üksikotsuses märgitud toetuse protsendi alusel.

3. Eelnõu vastavus EL õigusele

Käesoleva eelnõu aluseks on struktuuritoetuse seadus ja selle alusel kehtestatud Vabariigi Valitsuse määrused.

Käesolev eelnõu on kooskõlas ka struktuuriotoetuse seaduse aluseks olevate järgmiste Euroopa Liidu määrustega:

- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1303/2013, millega kehtestatakse ühissätted ühisesse strateegilisse raamistikku kuuluvate fondide – Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi, Maaelu Arengu Euroopa Põllumajandusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi – kohta, nähakse ette üldsätted Euroopa Regionaalarengu Fondi, Euroopa Sotsiaalfondi, Ühtekuuluvusfondi ja Euroopa Merendus- ja Kalandusfondi kohta ning tunnistatakse kehtetuks nõukogu määrus (EÜ) nr 1083/2006;
- Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) nr 1301/2013, 17. detsember 2013, mis käsitleb Euroopa Regionaalarengu Fondi ja majanduskasvu ja tööhõivesse investeerimise eesmärgiga seonduvaid erisätteid ning millega tunnistatakse kehtetuks määrus (EÜ) nr 1080/2006;
- Euroopa Komisjoni määrus (EL) nr 651/2014 ELi aluslepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamise kohta, millega teatavat liiki abi tunnistatakse siseturuga kokkusobivaks;
- Euroopa Komisjoni määruse (EL) nr 1407/2013, milles käsitletakse Euroopa Liidu toimimise lepingu artiklite 107 ja 108 kohaldamist vähese tähtsusega abi suhtes.

4. Määruse mõjud

Eelnõu määrusena jõustumine aitab Eesti ettevõtjatel strateegilise planeerimise kaasabil tõusta väärtusahelas ja läbi selle saavutada paremaid majandustulemusi. Otseselt aitab eelnõu ettevõtjatel rakendada kõrgemat lisandväärtust loovaid ärimudeleid, arendada välja uusi ja kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid ning arendada ettevõttesisesid arendus-, personaliarendus-, müügi- ja turundus-; tootmis- ja teenindusprotsesse.

Antud eelnõu on osa ettevõtte arenguprogrammist. Toetuse taotlemise eelduseks on ettevõtja arenguplaan. Ettevõtja arenguplaan on ettevõtja strateegiline pikaajaline tegevuskava.

Arenguplaani koostamine koostöös rakendusüksusega ja rakendusüksuse poolt pakutavate lisateenustega, aitab tõsta Eesti ettevõtjate tänast strateegilise planeerimise ja juhtimise tegevuste kvaliteeti.

Paljud eelnõuga rahastatavatest tegevustest on seotud nõustamis- ja nõuandeteenuste sisseostmisega, sealhulgas toote- ja teenusearenduseks vajaminevate tegevuste sisseostmine. Sellest tulenevalt aitab eelnõu kaasa ka näiteks koostöö suhete tekkimisele ülikoolide, teadusasutuste, inseneri- ja disainibüroodega, tõhustades ja initsiierides sellega teadmiste ja tehnoloogiasiiiret.

Määrusel puudub otsene mõju HÕNTE § 46 lg 1 punktides 1, 2, 5, 6 ja 7 sätestatule. Määrusel on otsene mõju majandusele, aidates Eesti ettevõtjatel suurendada oma rahvusvahelist konkurentsivõimet ja tõusta väärtusahelates. Määruse kaasabil muudavad ettevõtjad oma senised tegevused, sealhulgas ärimudelid, tooted ja teenused, protsessid keerukamaks ning nimetatud muutuste tulemusel saavutavad senisega võrreldes paremaid majandustulemusi. Ettevõtjate paremate majandustukemustega kaasneb üldjuhul ka suurem maksutulu ja üldine ühiskonna heaolu paranemine. Teise olulise aspektina saab välja tuua selle, et üheks määruse sihtrühmaks on valitud tööstussektor. Vastavalt EK uuringutele on tööstussektoril oluline roll arengutele muudes sektorites. Määrusel on mõju elu- ja looduskeskkonnale kasvuala – ressursside väärindamine – kaudu.

5. Määruse kooskõla seirekomisjoni valikukriteeriumitega

Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele

Projekti mõju meetme eesmärkide saavutamisele hinnatakse valikukriteeriumis 1 (§ 18 lg 7 p 1). Projekti mõju valikukriteerium on kõige suurema osakaaluga valikukriteerium. Teisisõnu, kõige olulisem kriteerium, mis mõjutab rahastamisotsust. Antud kriteeriumis hinnatakse kas ja kuidas projekt ja ettevõtja arenguplaan tervikuna panustab rakenduskava eesmärgi -Eesti ettevõtted pakuvad uuenduslikke kõrge lisandväärtusega tooteid ja teenuseid - täitmisesse.

Projekti põhjendatus

Projekti põhjendatust hinnatakse valikukriteeriumis 2 (§ 18 lg 7 p 2). Projekti põhjendatusega seotud valikukriteerium annab vastuse, kas konkreetne projekt kavandatud moel on põhjendatud.

Kuluefektiivsus

Projekti kuluefektiivsust hinnatakse valikukriteeriumis 3 (§ 18 lg 7 p 3). Projekti kuluefektiivsuse hindamine keskendub sellele, kas projekti tegevused ja nede seotud kulud on efektiivsed ja kavandatud parimal moel.

Taotleja suutlikkus projekti ellu viia

Taotleja suutlikkust projekti ellu hinnatakse valikukriteeriumiga 4 (§ 18 lg 7 p 4). Taotleja suutlikkus projekti ellu viia tagab muu hulgas läbimõeldult koostatud arenguplaan, arenguplaani ettevalmistamiseks pakutavad rakendusüksuse teenused ja toetuse saaja poolt projekti panustatav omafinantseering.

Määruse mõju läbivate teemadele.

1. Keskkonnahoid ja kliima.

Eelnõu on otseselt suunatud keskkonnahoiu probleemide lahendamisele eelnõu toel väljaarendavatele nn. keskkonna probleemide vähendamisele suunatud toodete ja teenuste kaudu. Lisaks on uued turu- ja keskkonnanõuetele vastavad tooted ja teenused võrreldes eelneva põlvkonna toodete ja teenustega ressursisäästlikumad ja nende utiliseerimisega kaasneb väiksem jäätmete kogus.

Teisena saab välja tuua, et meetme üheks sihtrühmaks on ettevõtjad, kelle arenguplaani elluviimise tegevused kuuluvad nutika spetsialiseerumise kasvualade hulka. Nutika spetsialiseerumise kasvualaga, ressursside efektiivsem kasutamine, seotud tooted, teenused ja tehnoloogiad aitavad kaasa ressursitõhususe suurenemisele. Eeltoodust tulenevalt saab väita, et määruse rakendamine võib kaasa tuua positiivseid muutusi nii jäätmetekke vähenemisel kui ka jäätmete korduvkasutusele võtmisel. Lisaks võib määruse rakendamisega suurenda Eesti ettevõtete ressursitõhusus.

2. Võrdsed võimalused.

Eelnõu kohaselt on toetuse taotlemine avatud kõigile tööstussektori või nutika spetsialiseerumise valdkonna kasvualade ettevõtetele, kes vastavad eelnõu tingimustele olenemata nendes töötavate füüsiliste isikute soost, vanusest, erivajadusest vms tingimustest.

Sama kehtib füüsiliste isikute kohta, kellelt toetuse saaja võib teenuseid sisse osta. Kui taotletava projekti eesmärk on keskenduda uute toodete, teenuste arendamisele võrdsete võimaluste tagamise valdkonnas ning projekt vastab määruses sätestatud tingimustele ning kuulub rahuldamisele, panustab projekt ka antud läbivasse teemasse.

3. Infoühiskond.

Nutika spetsialiseerumise kasvualaga, info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate kasutamine horisontaalselt läbi teiste sektorite, seotud ettevõtjate poolt arendatud uued IT lahendused loovad võimaluse tehnoloogiate kasutuselevõtuks teistes majandusvaldkondades, sealhulgas töötlev tööstus, meditsiin, jne. Sealjuures kasvab nii IKT sektori lisandväärtus kui ka uuenduslikkus. Sellest tulenevalt saab väita, et mõju antud läbivale teemale on otsene. Lisaks on määruses abikõlblik tegevus uute töökorralduse protsesside rakendamiseks vajaminevate IT lahenduste sisseostmine ja ettevõtja vajadustele vastavaks väljaarendamine.

4. Regionaalareng.

Eelnõu kohaselt on toetuse taotlemine avatud kõigile ettevõtjatele olenemata nende regionaalsest paiknemisest. Meetme sihtrühma analüüsimisel selgus, et pooled sihtrühma ettevõtetest paiknevad väljapool Tallinnat ja Harjumaad, jaotudes üle kõigi maakondade. Sellest tulenevalt ja sõltuvalt konkreetsetest ettevõtjatest saab eeldada, et vähemalt pooled ettevõtte arenguprogrammis osalejatest võiksid paikneda väljaspool Tallinnat ja Harjumaad. Seoses eelöelduga panustab ettevõtte arenguprogramm otseselt regionaalarengusse.

5. Riigivalitsemise

Eelnõu koostamisele eelnes perioodi 2007–2013 meetme analüüs koos sama perioodi meetmete mõjude hindamisega⁷. Analüüsides saadud informatsiooni ja hüpoteese testiti eelnõu ja ettevõtete arenguprogrammi ettevalmistusfaasis ning kaaluti erinevaid alternatiive. Lisaks kutsuti perioodi 2007-2013 lõpus ellu pilootmeede, millega testiti arenguplaanil põhinevat toetuspoliitikat.

5. Määruse rakendamisega seotud tegevused, vajalikud kulud ja määruse rakendamise eeldatavad tulud

Määruse raames antavate toetuste eelarveks on kavandatud 73 000 000 eurot. Kohustusliku omafinantseeringu tagavad toetuse saajad.

Toetuse andmise administreerimisega, sealhulgas eelnõu rakendamisega seotud kulutused, kaetakse tehnilise abi vahenditest.

Määruse rakendamisega kaasneb ettevõtete arenguprogrammi väljatöötamine ja rakendamine. Selleks töötatakse lõplikult välja rakendusüksuse kliendihaldussüsteem.

⁷ Mihkelson. P, Rebane. T, Kitsing. M, Lember. K. (2014) Ettevõtlus- ja innovatsioonipoliitika vahehindamine

URL <http://www.eas.ee/images/doc/sihtasutusest/uuringud/ettevotlus/ettevotlustoetuste-vahehindamine-2014.pdf> (24.09.2015)

Riigikontroll (2014) Innovatsiooni toetusmeetmete mõju ettevõtete konkurentsivõimele
URL <http://www.riigikontroll.ee/tabid/206/Audit/2340/Area/4/language/et-EE/Default.aspx> (24.09.2015)

Kliendhalduse süsteemi väljatöötamisega kaasnevad täiendavad kulud, sealhulgas kliendihaldurite koolituskulud, kliendihaldust hõlbustava IT lahenduse sisseostmise kulud. Lisaks vaadatakse üle ja vajadusel uuendatakse rakendusüksuse poolt ettevõtjatele pakutavaid teenuseid.

Nimetatud tegevustega kaasnevad kulud kaetakse rakendusüksuse eelarvest ja tehnilise abi vahenditest.

Käesoleva määruse rakendamine ei too kaasa eraldiseisvaid riigieelarvelisi kulusid, samuti ei kaasne määruse rakendamisega tulusid.

6. Määruse jõustumine

Eelnõu jõustub üldises korras, st kolmandal päeval pärast Riigi Teatajas avaldamist.

7. Eelnõu kooskõlastamine, huvirühmade kaasamine ja avalik konsultatsioon

Eelnõu kooskõlastati Rahandusministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Sotsiaalministeeriumi, kultuuriministeeriumi ja Keskkonnaministeeriumiga. Keskkonnaministeerium kooskõlastas eelnõu märkusteta. Teised ministeeriumid kooskõlastasid eelnõu märkustega. Märkustega arvestamise tabel on leitav määruse lisana. Määruse eelnõu kooskõlastas ka valdkondlik komisjon, mille koosseisu kuuluvad Majandus- ja Kommunikatsiooniministeeriumi, Haridus- ja Teadusministeeriumi, Kultuuriministeeriumi, Keskkonnaministeeriumi, Rahandusministeeriumi, Riigikantselei, Eesti Kaubandus- ja Tööstuskoja, Teenusmajanduse Koja, Eesti Teaduste Akadeemia, Rektorete Nõukogu, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni, Ettevõtluse Arendamise Sihtasutuse, Sihtasutuse KredEx, Sihtasutuse Eesti Teadusagentuur ja Sihtasutuse Archimedes esindajad.

Määruse eelnõu väljatöötamise protsessi on eelpool nimetatud uuringute ja analüüside raames toimunud küsitluste ja intervjuude kaudu kaasatud ettevõtjate esindajaid. Lisaks on ettevõtte arenguprogrammi tutvustatud ja tagasisidet küsitud nii rakendusüksuse kui ka rakendusasutuse poolt läbi viidud ettevõtete külastustel.

Ettevõtte arenguprogrammi ja tema eelnõud tutvustati 13. oktoobril toimunud ettevõtlusorganisatsioonide ja tööstussektori erialaliitude infoseminaril. Infoseminaril osalesid Eesti Tööandjate Keskliidu, Eesti Väike- ja Keskmiste Ettevõtjate Assotsiatsiooni, Teenusmajanduse Koja, Eesti Metsa- ja Puidutööstuse Liidu, Eesti Elektritööstuse Liidu, Eesti Elektroonikatööstuse Liidu, Eesti Ehitusmaterjalide Tootjate Liidu ja Eesti Masinatööstuse Liidu esindajad. 20. oktoobriks esitasid ettevõtlusorganisatsioonid ja tööstussektori erialaliidud omapoolsed ettepanekud eelnõu ja seletuskirja tekstile. Peamised ettepanekud olid:

- 1) lisada arenguprogrammi sihtrühma suurettevõtted;
- 2) tõsta seadmete soetamiseks ettenähtud toetussummat 200 000 euroni.

Mõlema ettepanekuga arvestati ja määruse teksti viidi sisse vastavad muudatused.

26. novembril toimus samade osapooltega täiendav kohtumine, kus tutvustati arenguprogrammi muudatusi.

Enne taotluste vastuvõtmise alustamist korraldab rakendusüksus potentsiaalsetele taotlejatele suunatud info- ja koolitusseminaride sarja.

Teabepäevade ja infoseminaride käigus tutvustatakse määruse nõudeid, selle eesmärke ning selgitatud abikõlblikke tegevusi.

Liisa Oviir
ettevõtlusminister

Merike Saks
kantsler